

<p>Szerkesztői iroda: A KIADÓHIVATALBAN, hová a lap szellemi részét illető közle- mények küldendők.</p> <p>Kiadó hivatal: WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDESE hová a hirdetések s előfizetések bérmentesen küldendők.</p> <p>Kéziratok nem adatkak vissza.</p>	<h1 style="margin: 0;">KÖZÉRDEK.</h1> <h2 style="margin: 0;">Vegyes tartalmu heti lap.</h2>	<p>Megjelen minden vasár- napon egy nagy íven.</p> <p>ELŐFIZETESI FELTÉTELEK Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: Egész évre 4 frt. Fél " 2 " " Negyed " 1 " "</p> <p>HIRDETMÉNYEK DIJA: 3 hasábos petit sorért, vagy ennek helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 15 kr.</p>
---	---	--

Az alsófehérmegyei gazdasági egyesület f. évi márcz. 22. tartott választmányi gyűlése

az 1885-ki budapesti országos kiállításon való részvétel tárgyában. —

Az erdélyi részek mezőgazdaságának a jövő évi budapesti orsz. kiállításon méltó bemutatására az erd. gazd. egyesület által megindított mozgalom alkalmat adott megyei gazd. egyetünknek is a fontos czél támogatására közreműködését határozott irányban felajánlani f. hó 22-én tartott látogatott választmányi gyűlésén. Az erdélyi gazd. egyesület ugyanis látva, hogy az országos kiállítási bizottság által kiadott program alapján termelőink csaknem teljesen tájékozatlanok maradtak — a mi a kiállításban részvétel elhatározásánál legfontosabb — a kiállítandó tárgyak mily alakban bemutatása, elhelyezése és a terdfőn felül járó költségek felől, mindnyájukat valóban felelősséggel figyelemmel kiküldöttje által mind e viszonyokat a helyszínen tanulmányoztatta, s miután meggyőződött, hogy az e tekintetben előálló nehézségekkel megküzdési a legtöbb termelő erejét felülmúlja s kedvét a részvételtől elveheti, elhatározta, hogy az erdélyrészi többi gazdasági egyetlek segítségével a kiállítandó termékeket egész Erdély területéről összegyűjtve, a 4 mezőgazdasági osztályban egy tömegben egyöntetűleg rendezi be, mely collectiv kiállításban minden egyes kiállító egyenként és névszerint felsorolva önállóan fog szerepelni és minden csoportban külön a kitzított díjakra versenyezni, s abban minden kiállítónak a következő előnyöket fogja nyújtani:

1. fizeti az egész helypénzt,
2. gondoskodik a négy csoportnak együttes díszítéséről,
3. hordozza a gyűjteményes tárlat érdekében felmerülő uti s nyomdai költségeket,
4. viseli a Kolozsvárról Budapestig felmerülő szállítási költségeket, — végre
5. az egész kiállítás tartama alatt Bpsten állandó képviselőt fog tartani, ki a Kolozsvárra összegyűjtött tárgyakat felkieseri, kicsomagoltatja és a kiállítási helyiségekben lehetőleg előnyösen elrendezi; a kiállítók érdekeit egy bíráló bizottság, mint a látogató közönséggel szemben képviseli, végre a kiállítás bezárása után a netáni visszacsomagolást is vezeti és a visszavárt tárgyak visszaküldését eszközli.

Mindezekkel szemben a kiállítókat a következő költségek terhelik:

1. a tárgyaikkal igénybe vett térhez képest az állványok, asztalok, szekrények előállítására;
2. a különféle üvegek, edények és tartályok ára,

melyek a kiállítás után természetesen az illetők tulajdonába mennek át;

3. a nevetek jelző és a kiállítványt magyarázó címek és etikettek költsége — végre

4. a tárgyaknak Kolozsvárig való szállítási díja, valamint a raktározás, újból csomagolás és tűzbiztosításnak aránylag csekély költségei.

Ezen feltételek közlése mellett hirta fel az erdélyi gazdasági egyesület hazarészünk társjegyleit a collectiv kiállításához csatlakozásra s egyúttal a bővebb felvilágosítások megadása s a részvételre való buzdítás végett alelnökét a múlt évi vándorgyűlésen oly megnyerő fellépésével kitünt báró J ó s i k a Sámuel és fáradságtalan ügybuzgalmu titkárat, G a m a u f Vilmost az egyetlek bejárására kiküldötte.

Megeyi gazd. egyetünk sietett megragadni a kedvező alkalmat termékeinknek az orsz. kiállításon ily előnyös közvetítés mellett bemutatására s előre is csatlakozását jelentve ki, az ügy érdemleges tárgyalására s az erdélyi gazd. egyesület tisztelt kiküldöttjeivel való érintkezésre folyó hó 22-ikét tüzte ki, mikor is körünkbe megérkezvén, a kiállítási gyűlés élénk részvétőköt megtartott.

A gyűlés folyamáról gazdatársaink előleges tájékoztása végett sietünk közölni a következőket.

Megeyi egyesületünk érdemekben megöszült elnöke id. Zeyk Károly, a gyűlést meggyitván, báró J ó s i k a Sámuel köszönetét fejezi ki egyetünknek az erdélyi gazdák érdekében megindított vállalatukhoz csatlakozásáért s kéri, hogy hazafias kötelesség teljesítésének tekinték annak buzgó támogatását. Felolvastatván az erdélyi gazdasági egyesületnek a fenti feltételeket közlő s a csatlakozásra felhívó átirata, Gamauf Vilmos kért szót, s minden irányban tájékozást nyújtó részletességgel adta elő, hogy az erdélyrészi termelőknél az egyes csoportokból miket, milyen alakban és mennyiségben szükséges vagy kívánatos kiállítani, mikben segíti a kiállítókat az erdélyi gazdasági egyesület, mennyire kerülnek az állványok, szekrények, az egyesület közvetítésével beszerezhető üvegek, tartályok, szaiagok, etikettek, a raktározás, csomagolás biztosítás költségei. Előadása alapján addig is, míg a kiadandó részletes értesítésből gazdáink teljes tudomást szerezhetnek, közöljük, miszerint az I. csoportban a kenyérterményekből, melyek magvai talpas 3—4 literes fedett pcharakban s a mellő lehetőleg az egész növényből köntendő csinos kővében állítandók ki, egy faj kiállításának mindenféle költség 2 frt 80 kr—3 fruba kerül; ugyanily alakban és költséggel lesznek kiállíthatók a rostos, kereskedelmi és iparnövények, a komló hosszú hengeres üvegekben. Takarmánynövények

magvai, mint a gabonafajoké, maga a száraz takarmány préselt koczkákban mutatandó be; csicsókarépa az egyesület által díjtalan adott fatényérok. A két utóbbiból egy fajra összes költség 70-80 kr. A II. csoportban kiállítandók: gyümölcs-készítmények, aszalványok, candirozott befőtt gyümölcs, a művelés fásait kitüntetett esemeték, szőlővesszők. A IV. csoportban az állati terményekből gyapju állítandó ki, még pedig egész bundákban két pántlikával átkötve, egy nyájból legalább négy, 2 kos és 2 anyajuh bundája egyik mosva, másik mosatlan; kívánatos 2 ürűbunda is. Egy bunda összes killitási költsége beleértve az elhelyezésre szükségelt üveges szekrényből eső részt is, 2 frt 50 kr. Ez osztályba tartoznak a méhészeti tárgyak is, de miután e részben a kolozsvári méhész egyesület indult meg az erd. termények kiállítására ügyében, czélszerű lesz a kiállítani kívánóknak az ők közvetítéséhez fordulni. A IX. osztályban a borkiállításra vonatkozólag, miután legtöbb termelőnk palackozott borokat nem küldhetne fel, sikerült az egyesületnek az erdélyi pince-egyesület megyerini, hogy mindazoknak, kik boraikat előkészítésre előre beküldik, méréseket díjért e munkát végezze s borukat versenyképes minőségben adja át a kiállítási bíráló bizottság ítétele alá. A pince-egyesület általi kezelésre minden borfajból 12 üveg azaz legalább 8 liter küldendő be folyó évi szeptember 1-jéig. A ki saját pincejéből palackozott borokat tud kiállítani, annak 5 üres és 2 teit palackot kell beküldenie, elsőket a kiállításon etikettel kitétel, utóbbiakat a bíráló bizottság részére. A pince-egyesület által elkészítendő borok kiállításai költsége fajonként 5 frt; kik saját kezelési borait állítják ki 2 frt 30 kr.

Az erdélyi gazd. egyesület minden kiállítási kellék beszerzését közvetítvén, megeyi gazd. egyesületünkől csak a megyénk termési viszonyainak megfelelő mennyiségű kiállítási tárgy összegyűjtését, az általa elvállalt (fent részletezett) költségeken felüli kiadások beszédését és elszámolását kívánja, mely teendőket egyesületünk kötelezőleg magára is vállalta az I. osztályban 200 üveg gabona, illetőleg 10 □ méter, kereskedelmi-, ipar- és takarmánynövényekből 3 □ méter, a II-ik osztályban gyümölcskészítményekből 2 □ méter, a IV. osztályban gyapjuból 24 bunda, azaz 4 □ méter terület betöltése és borainkból 100 faj beküldésére kötelezvé magát.

Ezekben úgy a magunk, mint az erd. gazd. egyesület tájékoztására szükségesek meg lévén állapítva, elnökünk b. J ó s i k a Sámuel és Gamauf Vilmos uraknak ügybuzgó fáradozásukért meleg köszönetét nyilváníta, — a gyűlést bezárta.

Ismertve gazdáinknak a kiállítások iránt eddig ta-

TÁRCZA.

Ladányi halma.

— Népmóda. —

Amott a határon, Háromszék megyében
Egy domb emelkedik, mely nő minden évben
S míg az óriás hegy dombbá fogy idővel
S kisebb lesz minden egy, legurult kis kővel:
Addig eme halom nőttön-nő magasra,
Hisz' azt a kegyelet — kegyeletből rakja.
Szomorú eset van e dombhoz fűződve,
Bár zöld pázsinttal van jelenleg benőve . . .

* * *
Czimeres gazdaság ura Horváth Farkas,
Egész vidék övé, az sines, hol megállhass;
Csak míg ósytái a karddal kezökben
Hősileg harezoltak véres ütközetben:
Ósinek kardját ő másra használta,
Kardlapja jobágyi hátát amugy jirta.
Vaskezeinek súlyát érezte a munkás,
Kigyózott hátukon a kegyetlen korbács.
S míg ősei hangja tüzelt a esatára:
Ólban, istállóban hangzik a 'ármája,
Azt hinné az ember, talán szive sinesen,
Hisz' az meg nem indul a rozsás bilincsen.
Izzad a munkás nép, teher nyomja vállát —
Nyomorog . . . nyomorog . . . alig hall'ni párját.

* * *
Ninesen itthon Horváth, házasadni ment el,
Feleserélni poklát házassági menyenyel.
Szabad a munkás nép — mosoly ül orezáján . . .
Szabadon lélekel, — távol van a sátán . . .

Fényes fogatokon, fényes uri néppel
Indul már a násznép — most a búsu vétel,
Szép menyasszony szeme fájó könybe lábbad,
Elhagyja most végkép' a szülői házat,
Megöleli apja, megöleli anyja,
Újból kezdi anyja — folytatja az apja,
Testvér, rokon, barát, mind a lányt karolják
Mindenik megszerzi, megkettőzi esküjét.
Hét falun kel utjok, hét falu határa,
Mig a vendégsereg érhet Zabolára;
Mindenütt, hol mennek, rögtön nyílik ablak,
Sietős munkákat — sietve ott hagyának,
Spregető asszony rugaszkodik menten,
Kutra indult leány — nem megy hogy merítsen,
Szántó-vető ember nógatja a kajlát,
Uteza-gyerekek szédül, úgy futja az utezát,
Csakhogy lássa azt az uri lakodalmat —
Kíváncsiságokban majd hogy meg nem halnak.
Férniak a pisztolyt akasztják a szegről,
S mihelyt ott a menet, kiáltva sütik el.
Tele kártya vagyon minden utezasarkon,
Hogy az uri népség ajándékot adjon,
— Mert a népek, hogyha így van a szokása,
Nagy uraktól is azt „jóhiszemmel“ várja —
Nézik a menyasszonyt . . . gyönyörűség nézni . . .
Ezer s ezer áldást kívánunk ő neki . . .
Zabola határát a menet elérte,
S itt a vőlegény már magát honn érezte.
Szegény gazda-ember — Ladányi a neve —
Hajtogatott lassan, hajtogatott erre,
Nógatja ökreit szegény lépten-nyomon:
Gabonát visz' s várják az óvi otthon;
Csapkod az ostorral — biztatgatja szóval . . .
Hej de nehéz ily két rozg igavonóval!
Hiszen a réten, ha takarnak is — másnak:
Parádés lovaknak, uri paripáknak.
Oldalán szegény két elnyitott ökömek
Ostor csapásoknak ormói hevernek. —

— „Csá elébb! esá elébb!“ — hajtogat Ladányi . . .
— „Hej! paraszt az útból — hallszik hátul — állj ki!“
Nem is vette észre jó Ladányi bátya,
Előre van gondja, soh' sem nézett hátra.
Szélein az útnak jó lenne, ha sánez vón'
Áthajtana rajta s megállna a szántón,
Ámde mindkét felől akkora mart mered,
Arra felhajtani semmikép' sem lehet.
A lehetlenséget büszke Horváth látja,
De kegyetlen szívét bész vére átjárja:
Szerelme karjából gyilkolásra ugrik,
— Most mutatja meg ő szokását — az urit,
Kirántja a kardját, két vére úgy dagad —
S ketté vágott fejfel Ladányi ott marad . . .

* * *
Irgalmas, kegyelmes jó atyánk az Isten,
De azért gyilkosnak kegyelem még sinesen,
Hisz' az ártatlan vér felkiált az égbe
Méltó büntetésért a gyilkos fejére.
Hídeg van váltá fel hó kar ölését . . .
Igy kapta meg Horváth méltó büntetését.

* * *
Amott a határon, hol történt ez eset,
A Ladányi sirján halom emelkedett;
Fiának az apa, a mint ott elhalad,
Elbeszéli a bús esetet ezalatt:
„Vess fiam egy követ te is ezen helyre,
Itt nyugszik Ladányi: legyen emlékj-ele“
S míg az óriás hegy dombbá fogy idővel
S kisebb lesz minden egy, legurult kis kővel:
Addig eme halom nőttön-nő magasra,
Hisz' ezt a kegyelet — kegyeletből rakja!

Csekme Ferencz.

paszta, lüdegenkedését, első pillanatra talán nehezen összehozhatónak fog tetszeni a felajánlott mennyiség, de ha meggondoljuk, hogy az erdélyi részeken már a természet jóvoltából is kitűnő helyet elfoglaló gabonánk és borunk bemutatása és általános megismertetése ily kedvező alkalmat elmulasztani a magunk ellen elkövetett legnagyobb hiba lenne, s ha megjelenünk csak a tömeges kiállításal vétethetjük észre magunkat: biztos a reményünk, hogy nem lesz nehéz feladat a bejelentett területnek számot tevő termékekkel betöltése. Kétségtelen, hogy egy ily nagyobb szabású országos kiállításon a megjelenés aránylag nagyobb költségekkel s még a költségeket is meghaladó fáradsággal jár, valamint de miután az utánjárást és fáradságot s a költségeket is jelentékeny részét oly elismerésre méltó áldozatkészséggel az erdélyi gazdasági egyesület magára vállalta, s megyei gazdasági egyesületünk is anyagi erejéhez képest lehetőleg támogatni fogja járulni a kiállítások méltán megvárhatjuk gazdáinktól, hogy a közérdekben nem fognak vissza riadni az aránylag csak kisebb részben általuk fedezendő költségektől.

Alsó-Fehérmegye 188²₃ évi népoktatási állapotának főbb adatai.

— Gáspár János kir. tanfelügyelőnek a megyei közigazgatási bizottság f. évi márcz. 12-ki gyűlésen beterjesztett jelentéséből. —

(Vége.)

A tanítói személyzet állott 289 rendes, vagy azt helyettesítő és 12 segéd-, összesen 301 tanítóból, kik közül a 12 állami iskolánál volt alkalmazva 24, a 2 községi iskolánál 9, a 16 róm. kath. iskolánál 27, a 93 gör. kath. iskolánál 95, a 86 gör. keleti iskolánál 88, a 33 helv. hitv. iskolánál 37, a 13 ág. hitv. iskolánál 18, az 1 unitárius iskolánál 1, az 1 mózesihitű iskolánál 2.

A tanítók közül képesítve volt 209, nem képesített 92; 188²₃-ben képesített volt 189, képesítetlen 107, s így e részben jelentékeny javulás mutatkozik. A különböző jellegű iskoláknál következőleg oszlottak meg a képesített és képesítetlen tanítók a mult két tanévben.

	188 ² ₃ -ban	188 ³ ₄ -ben
Az állami tanítók közül képesítve volt 24, nem kép. — kép. 24, n. k. —		
a községi " " " " " 8, " " 1, " 8, " 1		
a r. kath. " " " " " 25, " " 2, " 22, " 4		
a g. kath. " " " " " 70, " " 25, " 64, " 29		
a g. keleti " " " " " 35, " " 53, " 24, " 63		
a helv. hitv. " " " " " 31, " " 6, " 30, " 6		
az ág. hitv. " " " " " 13, " " 5, " 14, " 4		
az unitárius " " " " " 1, " " —, " 1, " —		
a mózesihitű " " " " " 2, " " —, " 2, " —		

A tanítói személyzetből 281 férfi, 20 nő, 26 lelkes-tanító.

A tanítók közül 94 magyar, 24 német és 183 román ajku. A 207 nem magyar ajku tanító közül teljesen bírja a magyar nyelvet 43, meglehetősen 26, kevésbé 58, éppen semmit sem tud magyarul 80. A nem magyar ajku tanítók közül a magyar nyelvi tanképesítést megszerezte az 188²₃ tanév folyamában 18, és pedig 10 gör. kath., 5 gör. kel. román és 3 ág. hitv. német.

Az iskolák bevételei, illetőleg az iskolai célokra fordított jövedelmek tettek készpénzben 69774 frtot, termény, szolgálmány, tanítói lakás pénzértékében 24399 frtot, összesen 94173 forintot. 188²₃-ben tett az összes bevétele: 89237 frtot, s így a többlet 4936 forint.

„Az én császári királyi katonáskodásom.“

(Folytatás.)

Maros-Vásárhelyről elvittek Orlátra, ott mint recrutát kezdetek dressirozni. Istenem, milyen vezényszókat hallottam, p. o. erhip di like fis (erheb den linke fus); a mig dressiroztak: voltam a 24-ik „fűsellir“ századnál. Orláton volt a 4-ik gránátos század is, ennek volt egy Kéllér nevű öreg századosa; a százados minden nap kijött a dressirozó plazra, engem körüljárt, tetőtől talpig megnézett s kérte: „Wie heis?“, mondom a nevem, „Oh magyar“, volt a felelet, — azóta minden nap eljött, megnézett s egy-két szót szólott magyarul hozzám; láttam, hogy nincs rossz indulattal irányomban.

A dressirozás után gránátos lettem. Volt ennél a századnál két irtóztató nagy, durva „her Corporal“ Héja és Molnár nevű, (még akkor her Führer nem volt. Egyszer a század előtt egy szerencsétlen 25 botig erequáltak és éppen a nevezett két her Corporal volt a végrehajtó; haj! milyen ütések voltak azok! — Elgondoltam, hogy mily kicsi kell, hogy az ember ily procedora alá kerüljön! gondoltam, ha én oda találnék kerülni! pedig bizony tiszta ártatlanul egyszer szinte oda kerültem, ha a századosom, Kéllér nem lett volna a „hübsér kerl“ iránt jobb indulattal, mint a milyennel őrmesterem Nagy anti volt az „urfi“ iránt.

Orláton létemkor a gemeinerség mellett egy párszor szakács is voltam, szakácságom tudományát pedig egyszer fuszujka- és másszor laskafőzésben producáltam; a laskát azon beretvással vágtam meg, a mellyel még ma is beretválkozás közben meg-megvagdalom magam, — s meg nem válnék tőle egy piczuláért, pedig beretválkozás

Származott az iskolákra fordított jövedelem:

70380 frt értékű ingatlan vagyon jövedelméből	5567 frt.
87385 frt tőkepénz kamataiból	5603 „
tandijból	4485 „
állami és kincstári segélyből	23286 „
községi segélyből	7881 „
egyházi segélyből	37314 „
egyéb forrásokból (ide számítva a tanítói lakások béregyenértékét és 478 forint iskolai mulasztások után befolyt büntetéspénzt)	10037 „
Miután az állami segély az 188 ² ₃ évi 3623 frttal felülhaladta, teszen tulajdonképp a saját erőnkön való gyarapodás 1313 frtot.	
Az iskolák költségei tettek:	
Tanítók fizetésére	72461 frt.
Fűtés-, takarítás-, apróbb javításokra	6282 „
Tantermek fölszerelésére, s taneszközökre	1013 „
Szegény tanulók segélyezésére	951 „
Vásárlásokra és építkezésekre	10153 „
Vegyres kiadásokra	3303 „
Összesen	94173 frt.

A tanítók fizetésére az 188²₃ évben fordított 69988 frttal szemben ez évben 2473 frttal több adatott ki, s így a tanítói fizetés átlaga az akkori 236 frt 42 krról 240 frt 73 krra emelkedett. A tanítói fizetések általában és az iskolák jellege szerint rendkívüli eltéréseket mutatnak. Általában a fizetés 20 és 1060 frt közt mozog, nevezetesen:

50 frton alóli fizetése volt	24 tanítónak
50—100 frtig való	49 „
100—200 „	73 „
200—300 „	71 tanítónak; tehát a törvényes minimumon alóli fizetéssel bírt 217 tanító.
300—400 frtig terjedt a fizetése	28 tanítónak
400—500 „	23 „
500—600 „	16 „
600—700 „	7 „
700—800 „	4 „
800—1000 „	5 „
1000 frton felül	1 tanítónak, s így a törvényben megállított legkisebb fizetést csak 84-nek fizetése haladta meg.

Az iskolák jellege szerint, tekinteten kívül hagyva az unitáriusok és izraeliták 1—1 iskoláját és a nagyenyedi polgári fiú- és leányiskolát, tett az átlagos tanítói fizetés

az állami iskoláknál	480 frt 62 krt.
a róm. kath. „	344 „ 11 „
az ág. hitv. „	319 „ 05 „
a helv. hitv. „	280 „ 75 „
a gör. kath. „	171 „ 10 „
a gör. keleti „	115 „ 87 „

A fizetési fokozat ezen leszállásával éppen egyenes arányban száll a tanítók qualificatioja és természetesen a tanítási eredmény is.

Övjuk meg népünk érdekeit!

I.

A terhei alatt sóhajtozó nép holdogítása egyik legfőbb állami czél. Csak boldog népek lehet boldog fejedelmek. . . Nem vagyunk pessimisták, kik mindig a nép árnyoldalaival szeretnek foglalkozni. Az ilyenek nem ismerik benső életét. — Népünk nagy része kevés igényű, csendes és munkaszerető; magán- és közterheit megnyugvással hordozza. Ha olykor-olykor, mint a tenger forrong,

közben sokszor elmondhatom, hogy: a laskát jobban vágtá. Éppen mikor laskát főztem, történt egy sajnos eset velem, melyre ha most is reá emlékszem — felsohajtok.

Ugyanis a kászerolok megmosása végett egy domnu gefreiter (egy iszonyatos fekete cigány) felügyelete alatt elmentünk a patakra. Erős hideg volt s hogy hamarabb meg legyen, a mosogatót belemártottam a patak szélén levő porondba s azzal suroltam, a mi természetesen karczott; meghallja a domnu freiter, hozzám jön, össze-vissza szid amugy freiteresen és cigányosan s még hozzá egy kezében levő pälczával huz egyet a hátamra a hogy le voltam görnyedve s az ütésre azt mondja: „Acumá jo poronesék domnisorule“, — megnéztem s a köny kiesett a szememből; hallgattam, mert a „reglémánt“ azt parancsolta s eszembe jutott a két her Corporal.

A nevezett két her Corporal rövid idő alatt lopás miatt Szebenbe került a Stokhausba s én magam is a kíséret közt voltam; ámbár vason voltak s nekem a fegyverem megtöltve, mégis az én Corporalómtól, Molnártól féltem; csak miután vissza jöttem Orlátra s tudtam, hogy mily biztos helyre helyeztük el ökmekét, csak akkor kezdettém kissé nem félni tőle.

Lehetnek olyanok olvasóim közül, a kik e felszét gyáváságnak nevezik; ám nevezék akárminek, de biz' az meg volt. — Abban az időben csak annyit kellett a Corporal urnak a rapporton mondani: jelentem alásan a vitez kapitány urnak, ez ez a gemeiner resonirozott — s nyomban megkedvö a hatalmas nyilatkozat, még pedig nagyon egkedvölög: „her leitenand lassens dem kerl 25 am, stb.“; ez a 25 nagyon keserves volt s még hozzá meg is kellett alázatosan köszönni s a bankot helyre tenni.

panaszait hallotja, bizonyosak lehetünk, vagy jogjaiban sértették, vagy lelkiismeretlen bujtogatók, testi és lelki kufárok jártak közöttük. . .

A nép anyagi gyarapodásának egyik fő ellensége a napjainkban annyira elterjedt „schwindlerei“ s ennek, vidékünkön annyira elszaporodott tképviselei, az ugynevezett „agens“-ek. Eme poloska-faj (tisztelt a kevés kivételeknek!) melyről Arannyal elmondhatni, hogy nincs hely, „hová ő be ne hasson — mit fölne kutasson... mint polgár cosmopolita — ő nem mondja: si est vita — non est ita; hanem megindul apraja, véne — hazát keresni ott ubi bene.“ . .

A czéhrendszer nem épen szerencsés megváltoztatásával még jobban elszaporodott ezen poloskafaj; belekontarkodik minden iparágba; szédelőg concurentiát üzrontva iparosainkat, kereskedőinket, de leginkább a népet, melyet mézes szavakkal, esküdözésével lépre csal s megtakarított filléreitől megfoszt. . . Hiában védekezik az ember, „elragadó szellemmel“ kezelt szónoklata elől bajos a kitérés. . . ex abundantia cordis loquitor.

Nem az igazságos nyereségy ellen szólalok fel; hisz jól tudjuk, hogy a munkás méltó bérére: de népünk ismeret-hiányának kizsákmányolása, rút megcsalása ellen emelünk tiltó szavat.

Számtalan eset közül álljon itt a következő: az agens megjelenik Maros-Ujvárt s a szegény bányász nép között megkezdí a „schwindlereit.“ Dús aratás ígérkezik. . . Kí is állhatna ellen a mézes szavaknak, főleg ha ezek a nép vallásos kegyeletének és tisztelétének eszméit ábrázoló képekre irányulnak? Mint mindenki, ugy a nép is a havi részletfizetéssel könnyen számít s esk később veszi észre magát, midőn nyögnie kell az évekig terjedő fizetés érzéigája alatt.

Valami Glück József nevű szédelőg agens legtöbbre vitte. Több családdal, több szegény özvegy asszonnyal képeket vásároltat. Alku után aláírta a nem kevés furfanggal szerkesztett kötelezvényt s fáradságáért beszédi tőlük, a czégtől részére engedélyezett 1—1 forintot. Kevés idő múlva Glück újból megjelenik s az elárusított képeket vissza követeli, mivel állítása szerint Márk Mándel nagyváradi kiküldője a vásárlókat nem tartja megbízhatóknak. Miután embereink az előleg visszakapása után a képet átszolgáltatták s Glück előtűk (állítólag) az aláírt szerződvényt megsemmisítette: szent volt a békesség. De ez nem sokáig tartott, mert Eisner et Comp. Bécsből fizetés törlesztésre szólítja föl az illetőket. Ebből már igazodójék ki az ember. . . A vásárlók megszeppennek, jobbra-balra futkosnak, védekeznek, Bécsbe írknak. . . hasztalan! A bécsi törvényszék őket, mint beperesítetteket tárgyalásra idézi. Mint értesülünk szegény embereink ügye a gyulafehérvári törvényszékhez lett vive, hogy segítsen nyomát űtni a szerencsésen elpárolgott Glücknek.

Egy másik, bizonyosan 50 kros stemplivel magyarosodott Gáspár N. agens, egyik kiválóbb hivatalnokunktól kicsikart 5 frt előleggel ugrott meg. Sem pénz sem posztó. Ex uno disce omnes!

Ideje lenne már, hogy ezen társadalmi rákfene kiirtására gondoljunk, mely a tisztességes ügynököket is megrontja. Ideje lenne, hogy népünk keserves fáradsággal szerzett filléreinek eme rablót ne tőrjük meg házi szentélyeink körül ólalkodni! De hogyan? *A községekben tegyünk intézkedést arra nézve, hogy semmi féle agens addig ne*

Rövid idő alatt oda kvalifikáltam magam, hogy egy őrmesterekből önképzés végett alakult assentirungs Commissionnak az elnökét, t. i. a Comissio által őrnagygyá öltöztetett őrmestert Brassóba kellett kísérni, mint az általkalakított Ergänzungsz bezirk kanzelei helyére, ezt én tettem meg egy domnu kaplarral, a ki az irás mesteriségét annyira ismerte, mint az a bosnyák, a ki az occupatio után kiadott hivatalos N á r o d n i t a lábával felfordítva tartva „olvasta“! — Brassóba vissza jövelelem után rövid idő alatt fel lettem küldve Bécsbe az új fegyverek tanulmányozása végett.

Minek előtte unalmas gemeinerségemet tovább fűzném, meg kell említenem, hogy mi volt az az új fegyver. Katonáságom kezdetén az ugynevezett „czinderes“ fegyverek voltak, ezek között is kétféle, egyik volt a közönséges hosszú, három vas- vagy sárga rézkarikás, a másik rövid nagy kaliberű, az ugynevezett Schütz, — ezek után jött az általam tanulmányozott kapszlis fegyver. Ennek tanulmányozása végett küldtettem én Bécsbe.

Bécsbe mentünk — ha jól emlékszem — 26-ton, vezetőnk volt egy Gürtler nevű ripacos képű hadnagy, kinek az apja lakott a Bécs melletti Dornbach nevű faluban, mint nyugdíjas alezredes; — mi voltunk Bécsben auf der Wieden in feld gasse-ban, egy bornyu-mészárosnál elszállásolva. — Minekelőtte azonban tovább mennék, meg kell itt említenem, hogy nekem ezzel a Cultur folk-beli mészárossal egy igen kellemetlen esetem volt.

Ösz-fő.

(Folytatása következik.)

háza-hasson, míg az előjárás előtt magát kiléte felől nem igazolta; tartozék az agens elárúsításra szánt czikkeit bemutatni; rendeljen az előjárás mellé egy vezető esküt, kit már az utba vezetésért is méltán díjazhat az agens; a nép világossá tételé fel arról, hogy legkivált saját érdekében, csakis előjárásági bizonyítvánnyal ellátott házalókkal álljon szóba. Azt hiszem egyelőre ez által is segítve lesz. Örjünk meg tehát népünk érdekeit! Beesületesebb és háládatosabb munkát aligha végezünk.

Fülei Sz. Lajos.

LEVELEZÉS.

M. Igen, 1884. márczius 26-án.

— Temetkező egyesületünk. —

A t. szerkesztőségnek idej febr. 9-én a „Közérdek” 6-ik számában tett azon felszólítása, miszerint: „Bővebb ismertetést szívesen fogadunk” bátorít fel arra, hogy kis körben működő, de nemes és emberbaráti egyesületünk némi tudósítást, a mit a jegyzőkönyvekből kikaphattam, közöljek s ezáltal az érdekeltek figyelmét egyesületünkre felhívjam.

Községünk magyar lakossága az 1848—49-iki, hazánkban lezajlott viharos időben tán legtöbbet szenvedett. Mindenétől és mindenéből kifosztva megkettőztetett szorgalommal sem volt képes régi helyzetébe visszatérni anyagilag. Mindennapi élelmét és ruházatát alig volt és ma is alig képes megszerezni. Ha egy ilyen elhagyott családnál megjelent a halál öldöklő angyala, kétségbe volt esve az elmaradt apa, anya, gyermek avagy rokon. Szívrazó volt nézni az elmaradtnak küzdését, hogy miből temethesse el halottját. Kénytelen volt a lelketlen uszások körmei közé dobni magát s még szerencsés volt, ha kapott. Az olyan, ki nem kapott, szegénypirral bár, de mégis házról-házra járt egy pár forint avagy koporsónak való dirib-darab deszka beszerezhetése végett. Ha mindezeket beszerezte, jött azon állapot, hogy temetés alkalmával kénytelen volt az apa fia, a fiu az apa holttestét szállítani a temetőbe, mivel még testvivő sem jelent meg a temetésen. Keservvel töltö el ezen gyakori eset a jobbak keblét. Néhai Török Ferencz ref. tanító fáradságot nem ismerő működése folytán 1867. május 12-én megalakult a maig is fennálló temetkező egyesületünk, melynek czélja volt és czélja ma is, hogy az egyleti tag halála esetén illően eltemetessék s hogy az utód ne legyen kénytelen koporsó deszkát idegenektől — gunykacszajtól kisérve — kérni.

Megalakulása alkalmával az akkori igényeknek megfelelő alapszabályt is készítettek, a mely összesen 6 §-ból állott. Ezen alapszabály az erdélyi kormányzék által 1867. november 9-én 24417 sz. alatt nyert megerősítést s mind ez ideig még ezen alapszabályok alapján működik az egyesület; de megjegyzem, hogy most van agy újabb, a mostani kor igényeinek megfelelő, készülöben. Az alapszabály 2 §-át szöszterint idézem, azért, hogy lássák sokan, miként nem áll az, hogy urnak nem lehet az egylet tagjává lenni s igyekezzenek tagokul jelentkezni. A §. így szól: „Ki ezen társulatnak tagja kíván lenni, nem zárva ki a vidékieket is köteles 20 krt és 1 veder mustot, bort avagy annak piaci árát 1 frtot a társaság aptokéjeül az arra megválasztott kezelőknek befizetni.”

Megalakulása alkalmával alaptőkéje csak is 98 veder bor és 26 frt 60 kr pénzből állott, a mi bizony még kezdetnek is kevés volt; de a pártolás és a tisztviselők buzgalma folytán a második évben már 189 veder borra szaporodott. Borüzlettel gyarapodott az egyleti vagyon annyira, hogy már 1869-ben 400 frt érő bora volt, a mit pénzzé is tett. Ekkor követtetett el egy igen nagy hiba, a melynek mai napig is megvannak utókövetkezményei, hogy t. i. pénzt az egylet tagjainak általuk önként ajánlott kamatra adta kölcsön; a minek az a szomorú következése lett, hogy soknál nem vala kellőkép biztosítva, s így mind a tőke, mind a kamat oda veszett, a mi ha meg nem történik, ma egyesületünk virágzó lenne. Még a jelen évben is kénytelenek voltunk e miatt a számadásból egy pár tételt törölni.

Daczára ezen veszteségeknek egyesületünk áll és állani is fog, mert nem veszhet el egy ily emberbaráti intézmény, mely fennállása óta temetkezési költségül 2428 frtot fizetett ki. — Kicsiny ugyan a fizetett segély összeg; de mégis sokat segít. Ez idő szerint vagyoni állásunk következő: 421 régi veder bor, a mi csak à 1 frt 30 krral is 547 frt 30 krt tesz, biztos helyen elhelyezve van 582 frt 31 kr. pénzünk, tehát egyesületünk alaptőkéje ma 1129 frt 61 kr. Kis körben működik, de lakadatlantul. Lássuk csak a mult 1883-ik évi számadást. Bevétel volt 317 frt 54 kr. Kiadás 269 frt 72 kr; a bevételi többlet e szerint 47 frt 92 kr. — A kiadásból 112 frt adatott temetkezési költségül.

Egyesületünk két év óta — igen helyesen — ismét borüzlettel gyarapítja alapját,* a mi tekintve az eddigi

* Mi is úgy tartjuk, s ajánljuk a hasonló egyesületek figyelmébe, hogy bor- és takarékmagtakarait alakítsanak ily czélokra is. Szerk.

eredményt, czélszerű és remélni lehet, hogy pár év alatt alapunk tetemesen növekedni fog.

Egyesületünknek fennállása óta elnökei voltak: 1. 1867—1875-ig néhai Török Ferencz tanító. 2. 1875—1883. szept. 4-ig néhai Török Jóssef birtokos. 3. 1882. szept. 3-tól maig alólirt. Első elnökünk volt az, ki fáradság, küzdés és gyakori méltatlan rágalmaszások árán megteremté, a midőn ő volt elnöke, pénztárnoka, szóval mindene. Második elnökünk működése folytán kezdetétől újból a régi, jobbnak talált kezelési mód; hogy mit tehetek én azt még nem tudom. Annyit mondhatok, ha javára nem lehetek kárára bizonyon nem fogak lenni, sőt igyekezni fogok jeles elődeimnek méltó utódává lenni.

A jelen évi tisztújító közgyűlésünk január hó 13-án tartott, melyen titkos szavazás útján meg lettek választva: elnöknek: Kiss Elek tanító, ellenőrnek: Darvas Ferencz, pénztárnoknak: Károly János, jegyzőnek: Koperdák József. Az azon gyűlésen tartott rövid beszédemből egy pár sort is közölni jónak tartom. Egyesületünknek a mult 1883-ik év végén volt 195 tagja, kik közül fizető csak 42 van, mivel az olyanok, kik 10 éven át fizettek, a fizetés alól felmentettek. Egyesületünk a mult évben 8 tagot vesztett s köztük a mindenki által szeretett és tisztelt elnökünk Török Józsefet, Albert Elek gazdatisztet és idősb Pap László s. szolgabíró. Méltó hogy neveik jegyzőkönyvileg megörökíttessék. Áldott legyen emlékek! És most Istentől segélyt, áldást kérve munkáinkra szívemből kívánom, hogy egyesületünk virágozzék sok éven át.

Mielőtt jelen tudósítást bezárnám, bizalom és tisztelettel kérem Magyar-Igen, Sárd és Czerna birtokosságát és polgárait, álljanak be egyesületünkbe. Segélyjék gyarapodni azon tőkét, mely egy pár könnyet képes letörölni a halál által sujtott elmaradtnak arcáról. Nem annyira a magok, mint a szegények érdekében lépjenek sorainkban, mert minél több és intelligensebb tagja leend egyesületünknek, annál virágzóbbá fejlődik az. A mit adjon Isten!

Kiss Elek,
egyl. elnök.

CSARNOK.

A Gyulafehérvár városi levéltárban levő eredeti irat szerint, a nagyszabéni helytartóság 1786-ik évben, azon időkből, hogy II. József császár erdélyi útjában Gyula-Fehérvárt is megálland, elrendelte a városi hatóságnak, hogy ugyanazon évi július hó 15-ére következő czikkeket szerzettessenek be és tartassanak az udvar részére készletben u. m.

Specificatio.

Unus Bos in quolibet descensu.
Unus vitulus tener sortis.
Unus agnellus lactens seu ubera sugens.
20 pulli gallinacei.
2 gallinae annuae.
2 anserculi saginati.
Species ferox quales prehendi poterunt.
10 librae Butyri recenter cocti (irós vaj.)
100 ova gallinaceae.
48 cupae farinae (vulgo Mund liszt.)
Varii generis olera (zöldség.)
30 cupae vini nobilioris.
60 panes similaginei vulgo Semlye.
6 cupae floris lactis (obers)
20 Poma citrea.
4 font zachari.
3 scopi Papiri vulgo Konez.
2 font oryzae vulgo riskása.
¼ font Urax: passar: minor sortis vulgo Rosinen.
¼ font Urax aridax major sortis vulgo Malosa szőlő.
Stramina Avenacea.
4 font Medula ossium vulgo Vese kövére.
Carolus C. Teleky.
C. Joannes Mikes seert.

VEGYES HIREK.

— **Közgyűlési meghívó.** Folyó év április hava 2-án d. u. 3 órakor az 1871. évi VIII. t. cz. 58. §-sa értelmében tavaszi rendes közgyűlés tartatik. — **Tárgyai:** 1. Jelentés az adó osztálynál történt sikkasztásokról 1877-ik évtől és a pénztár felől vizsgálatásáról. 2. Az 1882. és 1883-ik évekről közpénztári számadások. 3. Az egészségügyi csatorna kitérítési költségeinek mily arányban megfizetése tárgyában véleményes előterjesztés. 4. A várostól megvásárolt déli piaci telkeken két tulajdonos által tervbe vett esere tárgyában előterjesztés. 5. Előterjesztés a Glacis-terén levő kertnek mikénti hasznosítása tárgyában. 6. Miniszteri leirat az építő iparosok számára nyitandó tanfolyam ügyében. Gyulafehérvár, sz. kir. város tanácsától 1884. márczius hó 27-én. Novák Ferencz, polgármester.

— **A megye és Nagy-Enyed város által építendő honvédelmi építészeti rohamosan halad.** Márcz. 10-én történt az első kapa vágás, márczius 24-én rakták le az első alap falat s most az alap a földszíneig van kielve a legtöbb helyen.

— **Régi vízvezeték.** A gyümölcsészeti egyesület várszeg-utcai falkolájában, a mult heti földforgatás alkalmával, egy földalatti vízvezeték esérép csöveire akadtak, mely téglák közt Fel-Enyedtől Enyed felé haladt. A csövek 40 cm. hosszúak, tökéletes henger alakúak, közepökön és két

szélőken négy-négy beesztergált vonallal diszítve. A csöveknek az összeillesztésre szolgáló alsó vége keskenyebb hengerre vékonyul derékszög alatt. A mai napság Budapesten használt vízvezető csövek szerkezete annyiban tökéletesebb, hogy a beillesztésre szélesebb karima szolgál, mi által a vezetés ürtere egyenletes tág marad és az eldugulás esélye kisebb; továbbá kívül mázzal borítvák, mi által a különben igen jelentékeny el- és beszivárgás kizáratik. 13 ép hengercsövet és 38 ép téglát lehetett látni, több töredék mellett. A téglák harmad résszel kisebbek a most divatozók, nál. Két henger csövön különböző kézírással: Anno 1798 van beégetve. Tehát a csövek a mult század végén készültek s a vezetékek egy öreg ur emlékezte szerint 1830. körül még használatban volt, de gyakran elromlott, néha egy hóig is szünetelt, vize lágy, nyáron meleg és mindig ihatatlan, sokszor zavaros volt. A vezetékek a felenyedi erdősz lakásán innen egy kerti esorgóból indult ki és a Bethlenutca csübirói telkén a hegyoldalból nyílt. Mosdásra és öntözésre használtatott. Akkor a bethlenutcai és városház előtti kutak még nem léteztek.

— Előleges jelentés és előfizetési felhívás.

Márczius végén a következő szakmüvek jelennek meg a „Magyar Pénzügy” fővárosi közgazdasági szaklap kiadásában: Közgazdaságunk és kereskedelmünk 1883-ban. II. évfolyam. Évi szemle köz- és mezőgazdasági, kereskedelmi és ipari viszonyainkról, szerkesztik Kormos Alfréd és Kende Zsigmond. Ára csak 50 kr. A mult év elején megjelent évkönyv 50 kr helyett 25 kr-rt kapható, míg a csekély készlet tart. — Tekintettel az évkönyvek értékes és maradó becsü adataira, melegen ajánljuk ez olcsó és jeles könyvek megszerzését. — „Az Értékpapir-Piacz” gyakorlati kézikönyv bank- és váltó-üzletek, pénzügyi tisztviselők, kereskedők és felsőbb kereskedelmi tanintézetek számára. A legjobb kutatók nyomán írta: Kende Zs. A csinos kiállítású könyv tartalmát elárulja már czime is, de tájékozasul közöljük a főbb fejezetek czimeit: A pénzügyi papirok eredete. Az árfolyamok esése és emelkedése. Az államkölesönök felvételeinek különböző módzatairól. Járadék-részvény, elsőbbségi és záloglevél-papirok ismertetése. Az osztalék és az osztalék-szelvény tulajdonosának jogairól. Övrendszabályok az értékpapir-üzletnél. Részvény-törvény. A banküzlet különböző nemei, különös tekintettel a bizományi és sorsjegyzültre, stb. stb. — Az „Értékpapir-Piacz” ára nagy terjedelme és csinos kiállítása daczára csak 40 kr és a sakköröknek a legjobban ajánlható. — Megrendelések postautalványon a „Magyar Pénzügy” kiadóhivatalába (Budapest, bálvány-utca 11.) intézendők, mert a fenti müvek csak ez esetben kézbesíttetnek bórmentve a megrendelőnek.

— **Az „Ezeregy Éjszaka”** II-ik füzeté is megjelent Nádor Kálmán kiadásában. Az első füzet megjelenését méltán jeleztük örvendetes esemény gyanánt utóbbi számbunkban; örvendezve fogadta azt az egész sajtó s az olvasó közönség is, mely jó izléstől metelyező olvasmányok által el nem vesztette. Jelen füzet az elsőhöz hasonlóan igen diszes kiállítású s a 8-ik éjszakától a 14-ikig terjed, magában foglalva számos szép regét közöltük a „Halász és az szellemét”, melybe füze van aztán „A görög király s Dubán orvos”-sat. Ara 25 krajczár. (Előfizetés útján is megszerezhető a mü, 10 füzetenként 2 forint 50 krajczárjával; az egész mintegy 36 füzettől fog állani.

— **Uj zenemü.** Táborzky és Parsch zeneműke- reskedésében megjelent: „Szegedi polgárorségi csárdás.” Zongorára szerző Dankó István. 1 frt.

NYILTTÉR.)*

Fogorvos PERL JÓZSEF

American Dr. of Dantel Surgeri

Amerikában kiképzett diplombeur sürgős teendők miatt néhány napra elutazott és csütörtökön, április 3-án Nagy-Lnyedre visszaérkezik. — Czimek a VÁGÓ F. vendéglőjében leadatni kéretnek.

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcsfa-oltásról.

Majdnem mindenki tudja, hogy a gyümölcs fa-tenyésztés csak akkor hajt nagy hasznót, ha alkalmas viszonyok közt üzik, ha a fajokat helyesen megválasztják, megfelelően ültetik és gondosan ápolják. A nagy, sőt gyakran a megfelelő vagy türethető jövedelmest azonban nagyon megakadályozza az, hogy a fajok választása helytelen, minél fogva a fák kevés, vagy épen semmi hasznót sem hajtának. Ily esetekben aztán rendesen azt szokták a gyümölcstermelők tenni, hogy a balszerencsét kereszte font karokkal nyugodtan türik, vagy boszankodva az illető fák terméketlenségén, azokat, miután már évek óta álltak a kertben és megerősödtek, kiássák és kidobják. Az egyik eljárás ép oly helytelen mint a másik, hanem a helyes módrol kellene gondoskodni, melyen a keveset vagy semmit sem termő fákat termékenyebbé lehetne tenni.

*) E rovat alatt megjelent közleményért nem vállal felelőséget a szerk.

Ilyen mód pedig a gyümölcsfák oltása, mely azonban szakismeretet és ügyességet követel, ha azt akarjuk, hogy rendszeresen történjen és észre vezessen.

Arra a kérdésre, hogy tulajdonképpen, mely fákat tehetjük oltás által termékenyebbé, kiki maga adhatja meg a feleletet azzal, hogy mind ama fákat melyek fajai az adott talaj és klimatikus viszonyokkal nem egyeznek, az illető helyre nem alkalmasak, terméketlenek, vagy melyek gyümölcsét a tulajdonos észlelője nem használhatja.

A fajok klimatikus viszonyainak iránti érzékenysége abban nyilvánul, hogy lombjukat tartós nedves hideg időjárás mellett gombák lepik el, kormos felületet nyer s ezután gyakran lehull, s hogy a fák rák s egyéb betegséget kapnak, hogy az előző évi hajtások télen nagyobb részt kivesszenek, a gyümölcs tökéletesen nem fejlődik, foltos lesz, megrepedez, összefonnyad s izetlen marad.

De még oly értékes gyümölcsfákat is, melyek gyümölcse a fán szép és a fán való megéréskor már élvezhető, vagy mely nem függ elég szilárdan a fán s oly helyen van, a hol a szél és a különféle tolvajok könnyen hozzáférnek, adott viszonyok közt szintén észszerű oly fajokkal beoltani, melyek gyümölcsét sem a tolvajok könnyen el nem lophatják, sem a szél könnyen le nem rázhatja. Hogy terméketlen vagy értéktelen gyümölcsöt termő vadonczokba nemes galyakkal kell beoltani, az magától értetlik.

Az oltás akkor is ajánlatos, ha a tulajdonos gazdasági gyümölcs helyett asztali vagy megfordítva, ha savanyu helyett édeset és ellenkezőleg korán érőt késői helyett stb. kíván.

Ugy a fiatalabb, mint a vénebb gyümölcsfáknál különösen arra kell vigyázni, hogy a beoltandó fajnak a mássikkal egyidejű nedvújajása legyen. Később hajtó fajt soha sem szabad korán hajtó fajba oltani, mert ez által a nemes részek csakhamar megrákosodnak.

Az oltás akkor is ajánlatos, ha a tulajdonos gazdasági gyümölcs helyett asztali vagy megfordítva, ha savanyu helyett édeset és ellenkezőleg korán érőt késői helyett stb. kíván.

Ha még csak három éves fákat akarunk oltani, úgy ez oltás ne történjen a kéregbe, hanem ama galyak hegyébe, melyek főágakat képezzenek, most ez által a fa legkevesébb sem semisített meg s növéseben legkevesébb sem akadályoztatik.

Ha oly fácskákat ültetünk, melyeknél nem vagyunk egészen bizonyosak abban, hogy a kívánt s a klimatikus és talajviszonyoknak megfelelő fajokat ültetünk, úgy leg-észszerűbb, ha három éves korukban, midőn erős hajtásaik vannak, azokat oly fajjal oltjuk be, melyek igényeiknek legjobban megfelelnek.

Nagyobb fák oltása sokkal nehezebb, mint a fiataloké és annál nagyobb figyelmet és gyakorlottságot igényelnek, minél öregebbek. Tájékozásul következő szabályok szolgálhatnak:

1. A betöltendő fákak erőteljeseknek, életképeseknek kell lenni, mert öregebb, hajtásra kevésbé képesebb fákat oltás által csak igen ritkán lehet megifjítani vagy erősíteni.

2. Nagyobb, még igen jól növe, nedvdus fákat soha se oltuk be egyszerre, hanem három részben, három év alatt.

3. Csak azokat az ágakat kell megkurtítani, melyekbe oltani akarunk, a fa koronájának minden más részét érintetlenül kell hagyni.

4. A főágakat ne messük nagyon vissza, hanem inkább a mellék-ágakba oltunk.

5. Hogy az ujonnan képződő korona lehetőleg gulyalakat nyerhessen, az alsó ágakat kevésbé kurtítjuk meg mint a felsőket, még akkor is, ha az előbbiekből gyöngébbek volnának az utóbbiaknál.

6. A metszési sík átmérője, hová oltani akarunk, 5-6 centiméternél nagyobb ne legyen.

7. Az oltás legjobb, ha a kéregbe történik.

8. Az oltáshoz akkor fogjunk, ha a legnagyobb nedvkeringés már elmúlt, legnagyobb sikerre akkor számíthatunk, ha akkor oltunk, mikor a fa már virágzik.

9. Később hajtó fajt soha se oltunk korán hajtó fajba.

10. Az oltógalyakat jó korán kell szedni, gondosan elteendő s olyanok legyenek, melyek még nem hajtottak.

11. A körte-, cseresznye- és szilvafélék beoltott ágait, hogy a fogamzást és fejlődést jobban biztosítsuk, egy kis mohával kell körülkötöni.

12. A szélnek és viharok kitétt helyeken az oltott galyakat gondosan, kivált ha gyorsan nőnek, pálczikákhoz kötözzük s ha nagyon hosszúak, visszametszük, hogy az eltörést megakadályozzuk.

13. A nemes hajtásokat az első 3-4 évben tavasszal a viszonyokhoz és erősségükhöz képest visszametszük, miáltal megvastagodnak, hamarabb teremnek s az oltási sebek gyorsabban gyógyulnak.

14. Az oltástól számított három év után a régi fajtából még megmaradt ágakat egy-két év alatt elválogatjuk.

15. Nagy fák átoltásához igen termékeny fajtákat kell választani, melyekről biztosan tudjuk, hogy az adott viszonyoknak megfelelnek.

Ha e szabályokat az oltásnál figyelembe vesszük és követjük, akkor 3-4 év alatt egészséges, erős fánk lesznek, fiatal koronával, mely gyümölcseivel nemesek örömet szerez, hanem az ifjításra fordított fáradságot is sokszorosán pótolja. (E-s.)

— **Piaci árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1884. március hó 27-ri Hectoliter tisztabuza 5 ft Rozs 4 ft. Eleggbuza 4 ft 25 kr. Törökbuza 2 ft 40 kr. Zab 3 ft 25 kr. 100 klgm széna 4 ft 80 kr. 1 kilogramm marhahús 44 kr. 1 kilogramm disznóhús 48 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.

ELADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Szarvasmarhák

nyaralóba felvételnek o.-tordosi „Álgyor“ nevű legelőre, értekezhetni alólíroval Oláh-Tordoson személyesen, vagy levélben utóposta Nagy-Enyed. Ugyanott eladó 100 szekér jó széna.

Klimes Károly, tisztartó.

3-3.

Egyedüli legjutányosabb és legjobb megrendelési mód!

Az itt felsorolt árucikkek és munkák a megnevezett első rendű cézektől a legjutányosabban és a legbiztosabban egyedül és kizárólag a

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

szerkesztőségétől (Budapest, VII. Károlykörút, Rombach-utca 6.) rendelhetnek meg.

A következő **előnyök** biztosítottak: 1. Csakis kitűnő minőségű cikkek és munkák, csakis első rendű cézektől küldetnek a megrendelőnek, egyedül az eredeti áron, eredeti árjegyzék szerint. — 2. A megrendelő egyetlen levelezési lappal összes szükségletét fedezheti s megkaphatja a külön-külön szállítási költséget. — 3. A csillaggal megjelölt cikkek és munkák szabott árából 10%-ot engedünk s 10 frton felül portmentesen szállítunk mindent. 4. A megrendelőnek megrendeléseit és levelezéseit díjmentesen teljesítjük. — A szállításokat Vajda Béla elsőrendű spediteur eszközli.

Minden küldeményért hármas jóállás: a cézégé, a spediteur és a „Nemzetközi Hirdető“-é.

I. Gyógykülönlegességek.

Tokaj-china-vasbor. A leghatalmasabb kettős szer a vérszegénység, gyengeség, bágyadság és sorványság ellen, mivel a tokaji bor és a vasboron külön-külön is a leghathatósabban alkalmaztatik. Szupa és Krieger gyógyszerész. 3 ft.

* **Brázay-féle sóborszesz.** 42 különféle betegségben fölrhetetlen hatású, egy házban sem hiányozhatik. Ára 80, 40 kr.

* **Hungária kávé.** Szalády Antaltól. Gyomorban, bélhuruban stb. szenvedőkre rendkívül jó hatású. Egészségeselemek megbecsülhetetlen. Egy kiló 1 ft 20 kr.

* **Forty-féle egyetemes sebtapasz.** minden seb azonnali gyógyítására. Árjegyzék szerint. — **Weis M.-féle** universalis sebkendő, ára 30, 50 kr, 1 ft.

* **Hoff János-féle** egészségi sörök, 1 palack 60 kr, malata-cukorkák 20 kr, malata-kivonat 70 kr. — **Strausz B.** mellsöre, hűsítő labdacai és mellpasztillai. Árjegyzék szerint. — **Kárpáti egészségi labdacok** köhögés, görvény, mellbajok ellen Friedrich főraktárából 21 kr.

Gyógykülönlegességek Török József főraktárából: szakálnövesztő 2 ft 60 kr. Vas bravais 3 ft. — Különösen ajánljuk:

* **Szem-essentia** dr. Leboistól, francia szemgyógyvíz, egészséges szemek erősítő sére is megbecsülhetetlen hatású, úgy hogy minden szemre feltékany egyetlen családnál sem szabad hiányoznia; gyenge, beteges fájós szemekre néve s egyáltalában minden szembe j bántalom vagy betegségben nélkülözhetetlen, minthogy e nemben a legkitűnőbb gyógyhatású s a legnagyobb orvosi tekintélyek által legjobban ajánlt medicina. Egy üveg 90 kr.

* **Ürmös-essentia.** Arany érmekkel kitüntetett gyógyszer, bélhurut, étvágytalanság stb. esetén. Vörös borhoz adva a legkitűnőbb ürmöst adja. Ára 60 kr.

* **Közvényvászon** Török József főraktárából. Ára 1 forint 5 krajczér, szelők, bajkorpora és migrain ellen. Ára 35 kr.

* **Fácányi A. gyógyszerárából** a következő nagyhírű elismert különlegességek: a) Fácányi-féle magy. édes mustár gyomor- és bélhurut ellen 1 ft vagy 50 kr. b) Fácányi-féle fogpapír fogfájás, arcz- és fülszaggatás ellen. Egy kis csomag 70 kr. c) Fácányi-féle Phenyl szappan bőrbetegségek ellen 70 kr. d) Sós borszesz (szakértőtől) 1 ft 20 kr, 70 kr.

Ezenfelül minden gyógykülönlegesség árjegyzék szerint.

II. Pipere-szerek.

Blaháné-arczpor. Müller M. illatszertárából. Ugyanonnan mindennemű pipere- és illatszerek. Boudoir füstölő egy csomag 2 ft.

* **Jaulusz-féle „Juno-crème“** ásványmentes, ártatlan szerekből, szelők, májfoltok ellen. 1 ft 50 kr. — „Juno-pasta“ az arcz hófehérre tételére, 2 ft. „Juno-puder“ 60 kr. A bécsi és budapesti vegytani intézetek a legjobban ajánlják; rendkívül kaptos pipere-szerek.

Uj magyar hajfestő szer a természetes szín visszaállítására. Tokody-féle, ára 2.50. **Szultána-pipere szappan.** Minden boudoirban nélkülözhetetlen, esodáló hatású elismert. Ára 3 drb 1 ft. Nemesek-féle.

* **Hajnövesztő szer.** Hausner R. családi titka. Ára 1 ft.

Ezenfelül minden pipereszer árjegyzék szerint.

III. Gazdasági és háztartási cikkek.

Az „Első m. fekete bőrkenőes-gyár“ gyártmányai. Fekete bőrkenőes 1 ft 20, sárga 1 ft 50. Éreztszítő 10 kr. Kettős velenesei bőrlak 60 kr. Nemesek-féle. József főherceg udv. szállítója. Katonai, esendőri stb. szállító.

Egyetemes hideg enyv, Singer-féle. Edények, üvegek, pipák, fadarabok és bőr összeragasztására. 30, 50 és 70 kr.

Mosásnyitószer Reisztól 1 ft. — Nemesek-féle éreztszítő 10 kr. — Rovarpör, Pósch-féle 1 ft. — Patkányirtószer Reisztól 1 ft.

Ezenfelül minden háztartási és gazdasági cikk eredeti áron.

Divatárak, ruházat.

Férfi divatárak és fehérművek Karikás Lajostól. — Egészégi fehérművek és öltözetek dr. Jäger Gusztáv-féle a budapesti főraktárból. — Kalapok Nyerges M. gyárából.

Női divatárak Monasztélyi és Kuzmik udv. szállítóktól. — Női ruhák Friedrichtól, a volt Alter és Kiss főszabásztól.

Czipők, Lörincz István gyárából urak, hölgyek és gyermekek számára.

Ezenfelül minden áruk ered. árjegyzék szerint.

Mindenfélék.

Tarnóczy Gusztáv urak földbirtokosok által a legjobbnak elismert, minden gazdasági kiállításra a legnagyobb díjakkal kitüntetett, magyar, angol, francia, német és amerikai gazdasági gépei, (Budapest, Károly-körút 40., csarnok Váci-körút 78.) a legjutányosabbak, legmunkaképesebbek és a legszolidabbak, mindenkinek a legjobban ajánlatnak. Árjegyzék i felvilágosításokat a legnagyobb készséggel mindenkinek adunk.

A Gschwindt-féle szesz-, élesztő-, likőr- és rumgyári részv. társaság Budapesten s szesz élesztő-, likőrből, rumból és cezetessentiából álló készítményeit ajánljuk.

Butorok, az I. butor-ípar-társaságtól. — Excellentszék 16-éle czébra Schöberl K.-tól. — Pénzszekrények. Wiese Fr. udv. száll. — Vasbutorok Stitz Henrikől. — Edények Hüttel Tivadár udv. szállítóktól.

Üvegművek Stölze és fiai gyárából. — Koesik Bogdán J. gyárából. — Lószerszámok Szigeti L.-tól. — Tornaeszközök, szerszámok, malomkövek, konyhaszkek Geitner és Raustól

Billard és tekeasztalok Gyöngyössi J.-tól. — „Ariston“ önjátszó szalon-hangszer 25 ft a főraktárból. — „Orchestron“ önjátszó óriási zenekar ára 1000 frttól fölfelé; a főraktárból. — Zongorák Lédézy gyárából.

Lőfegyverek, pisztolyok stb. Kirner udv. szállítóknál. — Vadászati és uti cikkek Kertész Tódortól.

Varrógépek Neidlingertől. Mesterségekhz szükséges szerszámok Geitner és Raustól. **A legkitűnőbb eredeti francia pezsgőborok** Jaques Louis Fréres francia cézég budapesti vezérképviseletétől. Müller L.-tól Grand vin de la couronne 3 ft 80 kr. Carte blanche L-ére chois 3 ft 50 kr.

* **Essentiák** mindennemű likőr gyártására Wetterich Arnold gyárából.

* **Sikerült és szép arczképek** Naumann Ign. műterméből. Szenrajz 3 ft. krótárajz 6 ft, olajfestm (életnagyság) 8 frttól fölfelé. A fénykép sértetlenül visszaküldetik. — Arczképes választási zászlok. Czégtáblák 2-60 frtig.

* **Vésnöki munkák,** pésztyomók, bélyegzők, pésztybélyegyek, monogrammok a legolcsóbb szabott ár szerint.

* **Schmitt Adolf és társa** m. kir. szab. börgyára, szij, bőrművek- és gépszijakban a monarchia legnagyobb gyára. (Hadfelszerelés.) Számos kitüntetés.

* **Humayer Károly** (Soroksári-utca 94. sz.) mésző- és tégláégető gyárát, mint Budapesten a legszolidabbat, a legjutányosabbat és legnagyobb szállítóokra is a legképesebbet a legjobban ajánljuk építkezéskor, hatóságoknak és magánosoknak.

Egy szóval minden munka és cikk, nyomtatott árjegyzék szerint késztetik és szállítatik.

Első központi szétküldési helye Magyarország összes kiviteli terményeinek, áruinak és gyártmányainak. (Tokaji, mènesi, balatonvidéki, borok Vámosy Lajos utján, kőbányai sörök Ditrich és Gottschlig utján, huskonszervek a Weisz testvérektől, selmeci pipák Heller F.-tól, magyar vas, aczél stb. Vadhus Pál K.-tól, lámpák, papír, szappan, szegedi paprika, gácsi posztó, stb.) mind legdirectebb forrásból szabott áron és az eredeti czég árj. szerint. — Elegendő egy levelező lapot írni a

„NEMZETKÖZI HIRDETŐ“

szerk. (Budapest, VII. Károly-körút 7.)

6-48.

Pontos, becsületes és gyors szolgálat.